

בס"ד. ש"פ בהעלותך, כ"א סיון ה'תשכ"ט*

בהעלותך את הנרות¹, ואיתא בלקו"ת² דנרות הם הנשמות כמ"ש³ נר הוי' נשמת אדם [נ] הנרות דהמנורה הם ז' סוגי בני ישראל בעבודת ה', יש עובד מאהבה משוך כמים (חסד) ויש מאהבה כרשפי אש (גבורה) וכו']. ומבאר אדמו"ר מהר"ש במאמרו ד"ה וידבר גו' בהעלותך את הנרות שנאמר לפני מאה שנה⁴, דזה שהנשמות נקראים נרות הוא כמאמר רז"ל⁵ אמר הקב"ה לאדם נרי בידך ונרך בידי, נרי בידך זו התורה דכתיב⁶ כי נר מצוה ותורה אור ונרך בידי זו הנפש דכתיב³ נר הוי' נשמת אדם, אם שמרת את נרי אני משמר את נרך ואם כבית את נרי אני מכבה את נרך. וצריך להבין, הרי זה שהנשמות נק' נרות הוא מפורש בקרא (נר הוי' נשמת אדם), ולמה מביא בהמאמר את דברי המדרש נרי בידך ונרך בידי. גם צריך להבין, דבפסוק נאמר נר הוי' נשמת אדם, שהנשמה היא נר הוי', ובמדרש הנ"ל אומר שהנשמה היא נרך (דהאדם) והתורה היא נרי (דהקב"ה).

(ב) **ויש** לבאר זה בהקדים המבואר בכ"מ⁷ דענין בהעלותך את הנרות הוא שאהרן מעורר את הנשמות שיהי' בהם הרצון לעלות למעלה, ועד ליכלל בעצמות אוא"ס. והגם דרצון זה הוא טבע דהנשמה, וכמבואר בתניא⁸, דהטעם שהנשמות נקראים בשם נרות, הוא, כי כמו שהנר טבעו לעלות למעלה ולידבק בשרשו (ביסוד האש הכללי שתחת⁹ גלגל הירח) כן הנשמה היא בטבע הרצוא לעלות למעלה להכלל במקור חוצבה, מ"מ צריך שאהרן יעלה את הנרות (הנשמות), כי ע"י ירידת הנשמה למטה והתלבשותה בגוף מתעלם טבע הרצוא שבה. וכמבואר בארוכה בהדרושים⁷, דמהטעמים על זה שהנשמות דאצילות נקראים זרע אדם והנשמות דבי"ע נקראים זרע בהמה¹⁰, הוא, כי הנשמות דאצילות, גם כירידתם למטה, טבע הרצוא והעלי' שבהם הוא בגילוי, ולכן נקראים בשם אדם

* יצא לאור בקונטרס ט"ו סיון – תנש"א, "בקשר עם ט"ו סיון, יום התחלת מאסרו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בשנת תרפ"ז* .. ג' בהעלותך, טו סיון, ה'תנש"א".

- (1) פרשתנו (בהעלותך) ח, ב.
- (2) פרשתנו רד"ה בהעלותך את הנרות (כט, ג).
- (3) משלי כ, כז.
- (4) משנת אמירת מאמר זה (תשכ"ט) – נדפס בסה"מ תרכ"ט ע' ריד ואילך. וראה גם ד"ה בהעלותך תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' שלו ואילך).
- (5) דב"ר פ"ד, ד.
- (6) משלי ו, כג.
- (7) אוד"ת פרשתנו ד"ה בהעלותך את הנרות (ע' שכו. שם ע' שלב). ד"ה זה בסה"מ עטר"ת (ע' תעג ואילך). היש"ת (ע' 127 ואילך). וראה גם ד"ה זאת תורת הבית תרפ"ט פ"ב ואילך (סה"מ תרפ"ט ע' 164 ואילך). ובכ"מ.
- (8) ריש פי"ט.
- (9) רמב"ם הלי' יסוה"ת פ"ג ה"י.
- (10) ירמי' לא, כו. וראה תו"א ר"פ משפטים. ובכ"מ.

* וראה תו"מ סה"מ סיון ט"ע שנא ובהערה 40, שלאחרי הגאולה די"ב תמוז נתגלה שהמאסר הי' זריעה, בכדי שע"ז תהי' צמיחה בריבוי והוספה בהפצת המעיינות.

על שם רוח האדם העולה היא למעלה¹¹, והנשמות דבי"ע (שהם רוב הנשמות¹²), כשהן יורדות למטה ומתלבשות בגוף, הן נמשכות אחר הגוף ועניני עוה"ז הגשמי, ולכן נקראים בשם בהמה על שם רוח הבהמה היורדת היא למטה¹¹. ועבודתו של אהרן היא לעורר ולגלות את טבע הרצוא והעלי" שישינו גם בנשמות דבי"ע, בהעלותך את הנרות, שטבע העלי" שבהם יהי בגילוי.

ומבואר בהדרושים¹³, דהטעם שהעלאת הנרות [גילוי טבע הרצוא והעלי" דהנשמות] הוא ע"י אהרן דוקא, כי באהרן כתיב¹⁴ כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיוורד על פי מדותיו, וענין זקן אהרן הוא הלכות התורה¹⁵, וע"י התורה, תורה אור⁶, מתגלה ומאיר טבע העלי" דהנשמה (שישינו גם בירידתה למטה והתלבשותה בגוף), בהעלותך את הנרות. ועפ"ז יש לבאר השייכות דמארוז"ל (המובא בהמאמר) אם שמרת את נרי אני משמר את נרך לבהעלותך את הנרות, כי ענין אני משמר את נרך (שמירת הנר שלא תיכבה) הוא שהנר דהנשמה (טבע הרצוא והעלי" שלה) יהי בגילוי, וזה ששמירת הנר דהנשמה הוא ע"י שמירת הנר דתורה הוא ע"ד הענין דבהעלותך את הנרות שע"י אהרן, תורה.

ג) **וממשיך** בהמאמר, דצריך להבין באם שמרת את נרי אני משמר את נרך, מהי שייכותם זה לזה ועוד ועד שהם תלויים זה בזה. ומבאר זה ע"פ מה דאייתא במדרש¹⁶ בזכות מי נבראו אלה תולדות השמים והארץ¹⁷ ובזכות מי הם עומדים, בזכות אלה שמות בני ישראל¹⁸, ואלה בזכות מי עומדים, בזכות אלה העדות והחוקים והמשפטים¹⁹. שהכוונה דבריאת העולם היא בשביל ישראל, והשלימות דישראל היא ע"י התורה. דע"י שישראל מקיימים התרי"ג מצוות הם מתעלים למדריגה נעלית יותר מכמו שהם מצד עצמם. וזהו מה שהנשמה יורדת למטה ומתלבשת בגוף גשמי בכדי לקיים תומ"צ, כי ע"י קיום התומ"צ מתעלית הנשמה למעלה יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה. וזהו אם שמרת את נרי אני משמר את נרך, ששמירת הנר דהנשמה היא ע"י שמירת הנר דתורה.

וע"פ מש"כ בהמאמר דענין אם שמרת את נרי אני משמר את נרך הוא שע"י קיום התומ"צ מתעלית הנשמה למעלה יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה, יש

(11) קהלת ג, כא.

(12) ראה תו"א שם "שהם (נשמות דבי"ע) כמעט כל הנשמות שבדורותינו, כי נשמות דאצילות הן בני עלי" שהם מועטים כו' אפילו בדורות הראשונים".

(13) אוה"ת פרשתנו שם (ס"ע שכו ואילך. שם ע' שלב). סה"מ עטר"ת שם (ע' תעד"ו).

(14) תהלים קלג, ב.

(15) ראה גם לקו"ת פרשתנו שם (ל, ג).

(16) שמור"ר פמ"ח, ב.

(17) בראשית ב, ד.

(18) שמות א, א.

(19) ואתחנן ד, מה.

לומר, דזה שמקשר ענין זה עם בהעלותך את הנרות, הוא, כי גם ענין בהעלותך את הנרות הוא²⁰ העלי' שנעשה בהנשמות למעלה יותר גם מכמו שהיו קודם ירידתם למטה.

ד) **וביאור** הענין בפרטיות יותר, יש להקדים דהדיוק בהמאמר מפני מה הם [שמירת הנר והנשמה ושמירת הנר דתורה] תלויים זה בזה הוא, כי שמרת את נרי הוא לא רק זה שהאדם אינו עובר ח"ו על ציווי התורה אלא שהוא מקיים את מצוות התורה²¹, ולכן מדייק מפני מה הם תלויים זה בזה. דזה ששמירת הנר והנשמה תלוי' בזה שאינו עובר ח"ו על ציווי התורה, הוא, כי כשעובר ח"ו על ציווי התורה נעשה פגם בהנשמה. והדיוק בהמאמר הוא מה ששמירת הנר והנשמה תלוי' בקיום התורה²². ויש להוסיף, שהדיוק בהמאמר הוא בעיקר בנוגע נשמות דאצילות. דבנוגע נשמות דבי"ע (שהם רוב הנשמות) יש לומר דזה ששמירת הנר והנשמה תלוי' בהנר דתורה הוא דכיון שאצלם הגוף ונפש הבהמית מעלים ומסתיר על הנשמה, לכן שמירת הנר דנשמתם הוא ע"י קיום התומ"צ (כנ"ל סעיף ב), והדיוק והשאלה בהמאמר הוא בעיקר בנשמות דאצילות, דכיון שאצלם הנשמה היא בגילוי, למה צריכים הם להנר דתורה.

ועפ"ז צריך להבין מ"ש בהמאמר דזה ששמירת הנר והנשמה היא ע"י שמירת הנר דתורה הוא כי אלה שמות בני ישראל עומדים בזכות אלה העדות והחוקים והמשפטים, דלכאורה, זה שישאל עומדים בזכות התורה והמצוות הוא שע"י קיום התומ"צ הם מתעלים למדריגה נעלית יותר²³ (אבל הדרגה דנש"י שמצד עצמם אינה תלוי' לכאורה בהתורה), ופירושו אם שמרת את נרי אני משמר את נרך הוא ששמירת הנר והנשמה (היינו דרגת הנר והנשמה מצד עצמה²⁴) הוא ע"י שמירת הנר דתורה. ויש לבאר זה ע"פ מאמר הזהר²⁵ המובא בתניא²⁶, דכמו שאור

20) ראה סה"מ תרכ"ט ע' רכ ואילך. וראה גם ד"ה בהעלותך ה'תשל"ד ס"ב (תו"מ סה"מ סיון ע' ססט).

21) ועפ"ז יומתק לשון המדרש אם שמרת את נרי כו' ואם כבית את נרי, שאין זה כפל ענין, אלא הם שני ענינים. "כבית את נרי" הוא שהאדם עובר ח"ו על מצוות התורה [ואז "אני מכבה את נרך", שנעשה פגם בהנשמה, כדלקמן בפנים], ו"שמרת את נרי" הוא דלא רק שאינו עובר ח"ו אלא שהוא מקיים מצוות התורה [ואז "אני משמר את נרך", שנוסף בהשימור].

22) ועפ"ז יומתק מ"ש בהמאמר דצריך להבין באם שמרת את נרי אני משמר את נרך, מהו שייכותם כו' – דלכאורה הי' מספיק שיאמר צריך להבין מהו שייכותם כו' ולמה מעתיק עוד פעם לשון המדרש? ויש לומר, שכונתו בזה היא להדגיש שהדיוק הוא רק ב"אם שמרת" כו' (ולא ב"אם כבית").

23) וכמ"ש בהמאמר "שע"י תרי"ג מצוות עיי"ז מתעלה האדם כו'".

24) והגם ד"משומר את נרך" הוא שנוסף בה שימור (כנ"ל הערה 21) – הרי ענין השימור הוא שהדבר עצמו נשמר [וע"ד שמרת את נרי, דהגם שענין שמרת הוא לא רק שאינו עובר אלא שמקיים המצוה, מ"מ, אין זה הוספה בהמצוה אלא שמקיים המצוה עצמה].

25) ח"ג (פ' בלק) קפו, א.

26) פל"ה (מד, א).

הנר אינו מאיר ונאחז בפתילה בלי שמן כן אין השכינה שורה על גוף האדם שנמשל לפתילה אלא ע"י מעשים טובים שנמשלו לשמן. ומבאר בתניא²⁷, דהטעם על זה ש(השראת השכינה על גוף האדם היא דוקא ע"י קיום המצוות (מעשים טובים), ולא די לו בנשמתו שהיא חלק אלוהי ממעל להיות היא כשמן לפתילה, כי נשמת האדם, אפילו כשהוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים, אינה בטילה במציאות לגמרי, רק הוא דבר בפני עצמו ירא ה' ואוהבו. והמצוות שהן פנימיות רצונו ית', אין החיות שבהם דבר נפרד בפ"ע כלל אלא הוא מיוחד ונכלל ברצונו ית'. ולכן השראת השכינה על גוף האדם היא ע"י קיום המצוות דוקא, כי ענין השראת השכינה באיזה דבר הוא שאותו הדבר נכלל באור ה' ובטל לו במציאות לגמרי, שאז דוקא שורה ומתגלה ומאיר בו ה' אחד. ועפ"ז יש לבאר זה ששמירת הנר בהנשמה היא ע"י שמירת הנר דתורה, כי ענין הנר בהנשמה הוא הביטול שלה²⁸, ושלמות הביטול בהנשמה (ביטול במציאות לגמרי) הוא ע"י קיום המצוות. וזהו שהנר בהנשמה נק' נרד (דהאדם) והנר דתומ"צ נק' נרי (דהקב"ה), כי הביטול בהנשמה (שמצד עצמה) אינו ביטול בתכלית – נרד דהאדם, והנר דמצוות שהוא פנימיות רצונו ית' הוא נרי דהקב"ה. וע"י שהאדם מקיים את המצוות, נמשך ביטול זה גם בהנשמה, אני משמר את נרד²⁹.

ה) **וּלְהַעֲרִיךְ**, דמאמר הנ"ל שייך לחג השבועות. דנוסף לזה שפרשת בהעלותך את הנרות (התחלת המאמר) קורין לאחרי חג השבועות³⁰, נרשם בהתחלת המאמר שהוא שייך לד"ה וידבר אנכי³¹. ועפ"ז יש לומר, דזה שמבואר בהמאמר שע"י קיום התומ"צ נעשה עלי' בהנשמה, הוא ע"ד העילוי דישראל שנתחדש במתן תורה. והענין הוא, דהאהבה הטבעית שבכל אחד מישראל להיות דבוק בה' ולא ליפרד ממנו ית' בשום אופן אפילו במסירת נפש ממש היתה גם קודם מתן תורה, שהרי אהבה זו היא ירושה לנו מאבותינו. ועפ"מ שבתניא³² דזה שהאבות הורישו לכל אחד מישראל אהבה זו שייך לזה שהאבות הן הן המרכבה³³, דענין המרכבה היא שהיא בטילה להרוכב [דזה שהליכת המרכבה (הסוסים) היא כפי רצון הרוכב הוא לא מפני שרוצים שתהי' להם שייכות להרוכב (ע"ד אהבה הטבעית הנ"ל שהיא הרצון שהוא יהי' דבוק בה') אלא מפני ביטולם להרוכב], יש

27) שם (מד, סע"א ואילך).

28) ראה תניא רפי"ט (כד, ב) "הגם שתהי' אין ואפס ותתבטל שם במציאות לגמרי".

29) והגם שהביטול שנמשך בהנשמה ע"י קיום המצוות הוא למעלה מהביטול בהנשמה שמצד עצמה, מ"מ נקרא בשם שמירה (אני משמר את נרד), דענין השמירה הוא שהדבר עצמו נשמר (כנ"ל הערה 24), כי גם ביטול זה שייך להנשמה, כדלקמן סעיף ט.

30) אלא שיש שנים שקוראין גם פ' נשא לאחרי חג השבועות (כבשנה זו – תשכ"ט). וע"ד שפרשת במדבר קוראין לעולם בהשבת שלפני חג השבועות ולפעמים גם פ' נשא.

31) דחג השבועות תרכ"ט (נדפס בשה"מ תרכ"ט ע' קצג ואילך).

32) פי"ח (כג, ב). וראה קיצורים והערות לתניא שם (ע' ק).

33) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

לומר, שבהאבה הטבעית הבאה בירושה מהאבות הן הן המרכבה כלולה (בהעלם) גם האהבה שבבחינת ביטול³⁴, שאינו רוצה לעצמו כלל וכל רצונו הוא שיהי גילוי אלקות בעולם³⁵ ושתושלם הכוונה דדירה³⁶ לו ית' בתחנתים.

והנה ידוע³⁷ דאהבה היא האהבה והרצון דהארם (האוהב), ולכן, גם כשהאהבה והרצון שלו הוא שיושלם רצון העליון, מ"מ, עצם ענין האהבה והרצון הוא מציאות. ואמיתית ענין הביטול הוא בהעבודה דקבלת עול, שהוא כמו עבד שאין לו שום רצונות, וכל מה שעושה הוא מצד עול הארון שמוטל עליו, שמצד זה הוא מוכרח לקיים רצון הארון. ויש לומר, דכיון שביטול המרכבה להרוכב הוא לא מצד הרצון דהמרכבה (שרוצה להיות בטילה להרוכב ומרכבה אליו) אלא מצד הרוכב, לכן בהירושה מהאבות הן הן המרכבה כלול בהעלם גם הביטול דקבלת עול. [ולהעיר ממאמר רד"ל³⁸ בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע כו' מי גילה לבני רז זה ומבואר בחסידות³⁹ דזה שהקדימו נעשה לנשמע [שבהביטול דקבלת עול עצמו הוא ביטול נעלה ביותר, ביטול לבעל הרצון] הוא ע"י גילוי אהבה המסותרת, רז. ויש לומר, שהשייכות דאהבה מסותרת (מציאות) להקדמת נעשה לנשמע (ביטול דקבלת עול), הוא, כי אהבה המסותרת היא בירושה מהאבות הן הן המרכבה]. ומזה מובן, דהביטול שנמשך לישראל במתן תורה (לאחרי שהקדימו נעשה לנשמע) הוא ביטול נעלה יותר גם מהביטול דמרכבה.

ו) **והענין** הוא, דאיתא בגמרא⁴⁰ אמרו עליו על ריב"ז שלא הניח דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הוויות דאביי ורבא. ומבואר בהמאמר⁴¹, דהטעם שמעשה מרכבה נק' דבר גדול הוא, כי ע"י המרכבה⁴² מגיע האדם הרוכב על המרכבה למקום שאינו יכול להגיע לשם מצד עצמו, וכמו"כ הוא

34) המעלה דאהבה זו על אהבה הטבעית – ראה תניא פמ"א (נו, ב ואילך). ובארוכה – בסה"מ תר"ס ע' קמט ואילך.

ובתניא שם (נח, א) דה"אהבה הטבעית שבלב כל ישראל" היא (לא רק להיות דבוק בו אלא גם) "לעשות כל מה שהוא רצון העליון ב"ה", ולכן "יש לכל אדם להרגיל עצמו בכונה זו".

35) בלקו"ת פרשתנו (ל, א) (הובא בסה"מ תר"ס שם)) שאהבה זו היא אהבה דאהרן שלמעלה מאהבה דאברהם. אבל ראה תניא שבהערה הקודמת דענין זה שייך לכל אחד מישראל מצד אהבה המסותרת שבירושה מנהאבות. וראה אוה"ת פרשתנו (ע' שלח) "והמשכיל יבין שלא שאברהם לא הגיע למדרגת אה"ר דאהרן ח"ו, אלא זהו כמו שבמ"ת נמשך הכח לישראל שיוכלו להמשיך אוא"ס ע"י מצוות מעשיות מה שלא זכה לזה אברהם".

36) ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.

37) ראה תו"מ סה"מ תמוז ע' יז.

38) שבת פח, א.

39) לקו"ת במדבר ביאור על בשעה שהקדימו (יד, ד).

40) סוכה כח, א.

41) סה"מ תרכ"ט ע' רטז ואילך.

42) בהבא לקמן ראה גם תו"א יתרו עא, ב. ובכ"מ.

במרכבה העליונה, שהחיות נושאות את הכסא⁴³ ואת האדם שעל הכסא⁴⁴ לבחינת לא אדם⁴⁵. ועיקר ההעלאה לבחינת לא אדם הוא בהמרכבה דהאבות (האבות הן הן המרכבה), מרכבה דאצילות. כי העלי' דבחינת אדם לבחינת לא אדם שעי' מרכבה דבי"ע היא שהאדם שעל הכסא (אדם דבי"ע) מתעלה לדרגא שהיא בחינת לא אדם לגבי אדם דבי"ע, ועי' המרכבה דהאבות, מרכבה דאצילות, נעשה העלי' דבחי' אדם דאצילות לבחינת לא אדם שלמעלה מאצילות, אריך. וזהו שמעשה מרכבה נקרא דבר גדול, כי אדם, זעיר אנפין, הוא בחינת קטנות וצמצום, ועי' המרכבה הוא מתעלה לבחינת אריך, גדול.

והטעם שהויות דאביי ורבי נק' דבר קטן (אף שהוא עיקר בתושבע"פ) הוא, כי הלכות התורה נתלכשו בדברים קטנים. דנוסף לזה שהמצוות נתלכשו בדברים גשמיים, יש בכל מצוה כמה פרטי דינים, דענין ההתחלקות (פרטים) הוא צמצום והגבלה, קטנות. [ועפ"י⁴⁶, החילוק בין מעשה מרכבה להויות דאביי ורבי הוא מן הקצה אל הקצה. דענין מרכבה הוא היציאה מבחינת הגבלה (אדם) לבחינת בלי"ג (לא אדם) – דבר גדול (דאמיתית ענין הגדלות הוא דבר שאינו מוגבל⁴⁷), ובהויות דאביי ורבי הוא להיפך, התלכשות רצון העליון, בלי גבול, בדברים מוגבלים – דבר קטן]. וממשיך בהמאמר עוד טעם על זה שהויות דאביי ורבי נק' דבר קטן, כי התורה דעכשיו היא דבר קטן לגבי פנימיות התורה שתתגלה לעתיד. וגם לפי שהתורה היא משל ולבוש לאוא"ס המלוכב בה. שלכן נקראת התורה בשם משל הקדמוני⁴⁸, שהיא משל ולבוש לבחי' קדמונו של עולם⁴⁹. ומשל לגבי נמשל הוא דבר קטן.

ויש לומר דלהטעם שהויות דאביי ורבי נק' דבר קטן מפני שהתורה נתלכשה בדברים קטנים, התואר דבר קטן הוא מצד הלבושים דתורה. ולכן מוסיף שהתורה דעכשיו היא דבר קטן לגבי פנימיות התורה שתתגלה לע"ל [וגם שהיא דבר קטן לגבי או"ס המלוכב בה], דעי"פ טעם זה, התואר דבר קטן הוא (גם) בנוגע להתורה עצמה. [ומה שמביא גם טעם הראשון שהתורה נתלכשה בדברים קטנים, יש לומר, כי בטעם זה מודגש שהחילוק בין הויות דאביי ורבי למעשה מרכבה הוא חילוק מן הקצה אל הקצה, כנ"ל].

(43) ראה בחיי עה"פ תרומה כה, יא בשם פרדרא"א [ספ"ד. וראה ברד"ל שם]. שמו"ר ספכ"ג. במדב"ר ספ"ד. פיוט "והחיות" במוסף לר"ה (בנוסח הקדושה) נוסח אשכנז.

(44) ראה יחזקאל א, כו.

(45) לשון הכתוב – שמואל-א טו, כט.

(46) בהבא לקמן (בהצאי ריבוע) ראה ד"ה בהעלותך תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' שמא).

(47) דכשואורים על דבר מוגבל שהוא גדול, הגדלות שלו היא רק לגבי דברים שהם קטנים ממנו,

אבל ישנם דברים שהם גדולים ממנו והוא קטן.

(48) שמואל-א כד, יד. וראה פרש"י עה"פ. מכות יו"ד, ב ובפרש"י שם. פרש"י עה"פ משפטים

כא, יג.

(49) ראה בארוכה תו"א מג"א צח, ב.

(ז) **וממשיך** בהמאמר עוד ביאור בזה שהתורה נק' דבר קטן, שהוא על שם עוצם ביטול ההלכה לגבי אוא"ס המלוכש בה. דכמו שלימוד התורה דהאדם צ"ל בביטול, תען לשוני אמרתך⁵⁰, כעונה אחר הקורא⁵¹, עד"ז הוא בנוגע להלכות התורה עצמם שהם בביטול לאוא"ס המלוכש בהם, כדלקמן. נויש לומר, דלהפירוש קטן כפשוטו, התואר דבר קטן הוא ביחס לענינים אחרים. ולהפירוש קטן על שם הביטול [עד"ד קטונתי מכל החסדים⁵²], הקטנות (ביטול) הוא בו עצמו. וצריך להבין (להפירוש ש"קטן" הוא על שם הביטול), הרי גם מרכבה היא בביטול להרוכב, ואעפ"כ נק' דבר גדול.

ונקודת הביאור בזה יש לומר, דהביטול שנק' בשם דבר קטן (קטונתי), הוא, שהוא בטל לגמרי ואין בו שום מעלה. וכמ"ש באגה"ק ד"ה קטונתי⁵³, שמשים עצמו כשיריים ומותרות ממש שאין בו שום צורך. וכיון שהמרכבה היא מציאות, ועד שיש בה יתרון לגבי הרוכב [וכנ"ל שע"י המרכבה יכול הרוכב להגיע למקום שאינו יכול להגיע לשם מצד עצמו], לכן אינה דבר קטן. [ואדרבה מצד העילוי שבה, שעל ידו היא העלי' לבחינת גדול (אריך)], נק' גם המרכבה בשם דבר גדול]. והלכות התורה שנתלבו בדברים גשמיים [פירוש הראשון בדבר קטן], כיון שבדברים גשמיים אין להם ערך⁵⁴ לחכמתו ורצונו ית' המלוכשים בהם, הרי הם בתכלית הביטול, דבר קטן. וע"י הביטול שבהלכות התורה עצמם, נמשך הביטול גם בהאדם העוסק בתורה, שלימוד התורה שלו יהי באופן דתען לשוני אמרתך, כעונה אחר הקורא.

(ח) **וזזהו** וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר⁵⁵, ומבואר בחסידות⁵⁶, דבמתן תורה ניתן הכח שלימוד התורה של האדם יהי באופן דלאמר, לחזור הדברים שהקב"ה אומר, תען לשוני אמרתך, דלכאורה, הרי גם לפני מתן תורה הקדימו ישראל נעשה לנשמע, דהקדמת נעשה לנשמע הוא ביטול דבעל הרצון, ומהו החידוש בהביטול דלאמר שנתחדש במתן תורה לגבי הביטול דנעשה ונשמע. והביאור בזה, שהביטול דהקדמת נעשה לנשמע יש בו מעלה. דהקדמת נעשה לנשמע הוא קבלת עול מלכות, וע"י שהעם מקבלים את עול מלכותו נעשה מלך [וע"ד הביטול דמרכבה, שע"י הביטול דהמרכבה להרוכב עי"ז⁵⁶ היא נושאת ומגביהה את הרוכב]. והביטול דלאמר שנתחדש במתן תורה הוא ביטול בתכלית.

(50) תהלים קיט, קעב.

(51) תו"א יתרו סז, ב. ובכ"מ. וראה תו"מ סה"מ סיון ס"ע שלד. וש"נ.

(52) וישלח לב, יא.

(53) תניא אגה"ק סימן ב.

(54) ראה המשך תרס"ו ע' נה.

(55) יתרו כ, א.

(56) ראה תו"א יתרו עא, ב.

ועד"ז הוא בקיום המצוות, שבמתן תורה ניתן הכח שקיום המצוות של האדם יהי בתכלית הביטול, היינו שקיום המצוות שלו יהי (לא מפני שהוא קיבל עליו עול מלכות שמים ועול מצוות, אלא) מפני שציווי הקב"ה גוזר עליו להיות כפי הציווי. וכמבואר בלקו"ת⁵⁷ בנוגע לעשרת הדברות שנאמרו במתן תורה [ועד"ז הוא בנוגע כל הציוויים שבתורה] שנאמרו בלשון ציווי וגם בלשון עתיד, כי הדיבור עצמו גוזר על האדם והעולם (ומכריח אותם⁵⁸) להיות כן.

ויש לומר דהיתרון בהביטול דקיום המצוות באופן זה לגבי הביטול דקבלת עול, הוא בשני ענינים. לפי שהביטול דקבלת עול הוא ע"י שהוא קיבל עליו להיות עבדו של מלך מלכי המלכים הקב"ה⁵⁹. ויתירה מזו, שהביטול דעבד לאדונו גם כשהוא נולד [עבד] קשור עם מציאותו, שענינו הוא זה שהוא עבד של האדון⁶⁰, והביטול באופן הנ"ל הוא (לא מצד ענינו של האדם, אלא) שאי אפשר שתהי' מציאות בעולם היפך ציווי הקב"ה⁶¹.

(ט) **והנה** הגם שהביטול דלימוד התורה וקיום המצוות באופן הנ"ל הוא ביטול בתכלית, מ"מ כיון שישראל וקוב"ה כולא חד⁶², לכן ביטול זה אינו שולל את מציאותם אלא אדרבה זה גופא הוא מציאותם. וזהו אם שמרת את נרי אני משמר את נרך, דהגם שענין אני משמר את נרך הוא שהאדם בא לתכלית הביטול (שלמעלה גם מביטול דמרכבה), מ"מ אין זה שולל את מציאותו אלא אדרבה משמר את נרך. וזהו גם זה שפירש רש"י עה"פ בהעלותך את הנרות שתהא שלהבת עולה מאלי, דהגם שהעלי' דהנשמות (בהעלותך את הנרות) היא שהם באים לתכלית הביטול, מ"מ, הוא באופן ששייך להנרות (נשמות) עצמם, שלהבת עולה מאלי. והיינו, שלימוד התורה וקיום המצוות הוא בביטול וביחד עם זה גם בחיות ובשמחה. וכיון ששמחה פורצת גדר⁶³, לכן, ע"י שמחה של תורה ושמחה של מצוה נמשכים כל הענינים הרוחניים והגשמיים בלי הגבלות.

57) במדבר שם (יג, ג). וראה גם בהנסמן בהתועדויות תשמ"ט ח"ג ס"ע 235.

58) היינו שמצד טבע הבריאה מוכרחים להיות כן. אלא שיש להאדם בחירה חפשית לבחור היפך טבע הבריאה.

59) שלכן, גם לאחר שנעשה עבד – אינו בטל כ"כ. ראה תו"מ סה"מ סיון ע' שנו הערה 28. דיש לומר, שזהו הטעם על זה שהשעבוד דעבד שמכרוהו ב"ד הוא שעבוד גדול יותר מהמוכר עצמו.

60) שלכן גם העבד מביך דמי שאינו עבד של אדונו אינו מחוייב לקיים הציוויים שלו.
61) לעיל שם הערה 32, שהביטול דישאל ע"י שהקב"ה כפה עליהם הר כגיגית (שבת פח, א) הוא ביטול נעלה יותר מהביטול שלהם ע"י שהקדימו נעשה לנשמע (וע"ד החילוק דמכר עצמו ומכרוהו ב"ד). וע"פ מ"ש בפנים, הביטול שנמשך במתן תורה הוא ביטול נעלה יותר גם מהביטול דכפה.

62) ראה זח"ג עג, א.

63) ראה בארוכה ס' מאמרי אדמו"ר האמצעי – דרושי חתונה ח"ב ע' תיז ואילך. סה"מ תרנ"ז

ס"ע רכג ואילך. ועוד.